Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА.

№ 20 (481) | ГОД X | 16 МАЯ 1965 года | ЦАНА 60 гр.

Белавежа. Чарадзейская і чароўная гэта краіна. Бо глянь же хаця б на гэты здымак. Ці ж не дзіўнае нейкае стварэнне з іншай планеты, ці іншай эпохі? Белавежа фасцынуе (малалушнага можа страшыць). (..л)

Беласточчына ў люстэрку

ПАМЯШКАННЕ

«...спулдзельчае будаўніцтва будзе галоўным шляхам паляпшэння жыллёвых умоў гарадскога насельніцтва...»
(З даклада тав. Ул. Гамулкі на III Пленуме КЦ ПАРП).

— Хто і якім чынам можа атрымаць спулдзельчую кватэру?

— Спулдзельчую кватэру можа атрымаць кожны грамадзянін. Падрабязна аб гэтым інфармуе зацікаўленых кожная наша спулдзельня, — паясняе дырэктар Праўлення Беластоцкага аддзела Саюза будаўнічых і жыллёвых спулдзельняў, **Ян Краскевіч.**

— Як даўно пачалі вы будаваць спулдзельчыя жыллёвыя дамы?

— Поўнай парай рушылі мы недзе ў 1958 годзе, але спулдзельчае будаўніцтва ў Беластоку завязалася ўжо ў першых гадах пасля асвабаджэння. Я, для прыкладу, маю членскі білет Беластоцкай жыллёвай спулдзельні яшчэ з 1948 года. **З дамоў, якія мы дагэтуль пабудавалі, можна было б скласці амаль такі горад, як цяперашняя Гайнаўка. У спулдзельчых кватэрах жыве зараз звыш 13 тысяч асоб.** Цяпер мы будуем на 10% больш жыллёвых будынкаў, чымсьці рады нарадовыя за дзяржаўныя грошы, і гэтая розніца з кожным годам будзе паглыбляцца ў нашую карысць.

— У якіх мясцовасцях, апрача горада Беластока, дзейнічаюць вашыя спулдзельні?

— Нашыя спулдзельні існуюць амаль у кожным павятовым цэнтры, а там, дзе іх дагэтуль няма, як, напрыклад, у Дуброве Беластоцкай, наладзім жыллёвыя спулдзельні, як толькі ўдасца нам скамплектаваць адпаведную колькасць членаў.

— Як доўга трэба чакаць на спулдзельчую кватэру?

— Гэта залежыць як і дзе. У Беластоку, дзе ў бягучай пяцігодцы маем пабудаваць звыш 8.5 тысяч кватэр, прыходзіцца чакаць у сярэднім 4 гады, але скажам у Гайнаўцы, Бельску ці ў Сямятычах нашыя члены, як дагэтуль, чакаюць на спулдзельчыя кватэры столькі часу, колькі трывае пабудова жыллёвага дома. У кожным з гэтых гарадоў пачалі мы ўжо будаваць спулдзельчыя пасёлкі па 5 дамоў кожны для 250—300 сем'яў.

— Ці прадбачваеце будаваць спулдзельчыя кватэры ў мястэчках, якія не з'яўляюцца павятовымі цэнтрамі?

— Так. У будучай пяцігодцы маем намер пабудаваць каля 1000 кватэр у мясцовасцях, якія не маюць каналізацыі і водаправодаў. Будуць гэта пераважна асабнякі для адной, двух, трох, а найвышэй для чатырох сем'яў. Гэтага роду будаўніцтва абсталёўваць будзем галоўным чынам пры розных прамысловых прадпрыемствах. Ужо, напрыклад, запланавалі мы пабудаваць 50 гэтага тыпу кватэр (4-рохсямейныя асабня-

(Працяг на стар. 4)

Іван Бурсаў

У Белавежскай пушчы

Мы ідзём,
плечы ёлак адводзім плячом,
І сцякае па тварах
зялёнае сонца.
Дождж хваёвы —
не ўкрыешся плашчом —
Марасіць
аднастайна
і сонна.
Пад ухілам —
звярыныя сцежкі ўразбег,
Свежы шрам ад зубрынага рога
на дрэве.
А ў лісічыным рове,
дзе вечны снег,
Прытаіўся трынаццаты век
і дрэмле.
Зараз вось —
пахіснецца над ярам туман
Ад птушынага крыку,
поўнага страху,
І на ўзгорку чырвоным
заб'ецца турпан,
Напатканы
стралой гартаванай ятвяга.
Ды навокал —
сівая, як мох, цішыня.
Разлятаецца лета
птушынай чародкай...
Рассунаецца лес —
і дня вышыня
Слепіць вочы
сваёй сінявою чароўнай.
Дык бывай, першабытны,
дрымотны свет!
У свой век мы вяртаемся —
крок за крокам...
І прыручаны зубр
глядзіць нам услед
Сваім круглым,
чырвоным ад захаду,
вокам.

ІНТЭЛІГЕНЦЫЯ Ў ВЫБАРАХ

Выбарчая кампанія ў поўным разгары. Да выбараў засталося два тыдні. Гэты час трэба выкарыстаць як найбольш рацыянальна, прадумана, а гэтым самым з найбольшай карысцю. Заданне такое стаіць перад усім актывам Фронту адзінства народу.

Вельмі важнай справай з'яўляецца дапамога грамадству ў вырашэнні праблем асяроддзя. Азнаямленне з пастановамі партыі і дзяржаўнымі планамі, глыбокае зразуменне патрэбы іх выканання будзе мець вялікі ўплыў на рэалізацыю праграмы Фронту адзінства народу.

У гэтай галіне самая вялікая роля прыпадае вясковай інтэлігенцыі. Бо хто ж можа лепш арыентавацца ў месных справах, разнаёміць сялян з мясцовымі праблемамі. Вартым падкрэслення з'яўляецца факт, што ў бягучым годзе значна перавысім праграму будовы школ Тысячагоддзя. Вялікую ролю ў дапамозе школе і развіцці школьных інвестыцый выконвае Фонд адбудовы краіны і сталіцы. У сувязі з тым трэба папулярызаваць і падкрэсліваць яго значэнне. Не ўсюды добра выглядае рэалізацыя аграмінімум ці штучнага апладнення. А ў галіне культуры? Некаторыя клубы «Руху» былі закрыты толькі таму, што яны не ўрэгулявалі спраў у ГРН.

Вельмі важнай справай з'яўляецца азнаямленне выбаршчыкаў з кандыдатамі на паслоў і радных, а затым і сустрэчы з імі. Апрача ўспомненых спраў трэба было б звярнуць увагу на бацькоўскія і выхаваўчыя камітэты ў школах. Гэтыя супольнікі школы аказваюць вялікую матэрыяльную дапамогу школе. Напр., Бельская малачарня ўжо два разы адмалявала школу ў Зубаве, бацькоўскі камітэт у Рыбалах сабраў грошы на будову школьнай залы, а ў Дзянісках пабудавалі школу. Справа ў тым, каб дагэтуляшняе супрацоўніцтва прыняло педагагічна-выхаваўчы характар.

У перадвыбарчай кампаніі нельга абмінуць новыя праграмы ФАН у галіне арганізавання выхаваўчай апекі над дзяцьмі і моладдзю. Маем на думцы арганізаванне светліцовых заняткаў, гулькаў запаўняючых вольны час. Гэта заданне для ўсіх арганізацый сканцэнтраваных у Фронце адзінства народу.

Многа ёсць спраў неабсуджаных. Трэба адзначыць, што вясковая інтэлігенцыя не з'яўляецца пасіўным назіральнікам змен, якія адбываюцца ў вёсцы. Ва ўсіх пачынаннях яна прымае найбольш актыўны ўдзел. Так справы маюцца і ў выбарчай кампаніі. Актыўны ўдзел, напрыклад, прынялі настаўнікі школ у Рыбалах і Паўлах у кансультацыйных сходах, дзе абсуджваліся кандыдаты на радных. Амаль у кожнай з выбарчых камісій прымаюць яны ўдзел. Настаўнікі Гайнаўскага і Бельскага паветаў абмяркоўвалі выбарчыя праблемы на бацькоўскіх сходах. Немалую ролю ва ўказанні дасягненняў аколіцы будуць мець дыяграмы і фотагазеткі, якія выканалі вучні пасынскай школы і іншых.

Настаўнікі супольна з працаўнікамі службы аховы здароўя, аграномамі і працаўнікамі бібліятэк з'яўляюцца вялікаю сілай. Дзякуючы ім паспяхова вырашалася многа праблем асяроддзя, павета, краіны. І ў выбарчай кампаніі гэтага года складаюць яны асноўную дзялянку актыву Фронту адзінства народу.

АЛЯКСЕЙ КАРПЮК

Агляд тэатраў паэзіі

У сувязі з Днямі асветы, кніжкі і друку ў Беластоку адбыўся ваяводскі агляд тэатраў паэзіі. Выступіла восем тэатраў з усяго ваяводства. Першае месца заняў тэатр «Клубу сямі», які выступіў з паэмай «Слова пра Якуба Шэлю». Гэты ж тэатр выедзе на агульнапольскі агляд тэатраў паэзіі ў Варшаве. (вл)

ТЫДЗЕНЬ ПЦК

«Моладзь — сіла і будучыня Чырвонага Крыжа». У Беластоцкім ваяводстве на 160 тысяч членаў ПЦК — 120 тысяч моладзі.

на шырокім свеце

ПАДАРОЖЖА У АФРЫКУ

З Канакры (Гвінея) да Акры (Гана) самалёт ляціць шэсць гадзін, пераважна, над лясамі затопленымі па пояс у вадзе. Незвычайны гэта і невясёлы від. Часамі з'яўляюцца лясныя выспы, і зноў усё топіцца ў дрыгве, часамі прасоўваецца за вокнамі самалёта разлівістае вусце нейкай ракі, бліскае прастор акіяна, і зноў зялёная нерухомасць дрэў загледжаных у балота.

Над табою і пад табою сонца. І нават няважна, што сонца, але тое, што яно бяссільнае перад аграмадзінаю вільгаці і бязлюддзя.

Ужо першы шпацыр па горадзе наводзіць думку, што знаходзімся ў багатай, як на афрыканскія ўмовы, краіне. Гана налічвае амаль сем мільёнаў жыхароў. Сталіца Ганы, Акра — 800 тыс. Гэта вялікі горад, раскінуты пасярод агародаў і заўсёды зялёных паркаў. Толькі цэнтр забудаваны на еўрапейскі спосаб, гэта значыць брыдкімі, найноўшымі дамамі. Рух на вуліцах велізарны. Коркі на вуліцах і плошчах, ганцы ездзяць хутка і бязладна. Вялікія гмахі міністэрстваў і камунальных будынкаў, банкі, пошты, школы, кінатэатры, магазіны. Амаль малы Лондан, калі б не чорныя жыхары. Ганцы апранаюцца цалкам па-еўрапейску — мужчыны і жанчыны.

Горад хаваецца ў зеляніне. Таму нягледзячы на вялікую лічбу жыхароў, Акра больш падобная да прымарскога курорта чым да сталіцы дзяржавы.

Прамысловасць Ганы можна пабачыць у Тэме, навапабудаваным порце-горадзе, які існуе ад 1960 года. Сёння Тэма — гэтае пяцігадовае дзіця Ганы — налічвае ўжо 80 тысяч жыхароў і над яе дахамі высіцца лес фабрычных комінаў і партовых кранаў. Створана тут металургічную прамысловасць і першую ў Гане палітэхніку.

У Тэме як і Акры стаіць многа помнікаў. Помнікаў перамогі і помнікаў прэзідэнту Нкрумах. Некаторыя з іх створаны нашым скульптарам Слясінскай. Мабыць, таму характарызуюцца гэтыя помнікі прастатою, наватарствам, сімвалічнасцю і гармоніяй з краявідам зеляніны і няўлоўнай прасторы. Зрэшты, новая Акра таксама як і Тэма ў значнай меры з'яўляецца творам польскіх архітэктараў, якія здабылі тут велізарны аўтарытэт і карыстаюцца шырокай падтрымкай з боку ганскіх улад.

У басейне ракі Вольта польскія спецыялісты ствараюць плантацыі цукровага трыснягу, будуюць цукровы завод і найноўшую папяровую фабрыку. Тут балоты, дрыгва і джунгля. Каб існаваць на гэтай зямлі, трэба вынішчыць джунглю, будаваць ірыгацыйную сістэму, садзіць трыснёг, будаваць фабрыкі. Працуе некалькі дзесяткаў польскіх інжынераў і тэхнікаў. Прыехалі яны ў гэтую краіну пасля таго, як польскія фірмы выйгралі конкурс на загаспадараванне гэтага раёна Ганы. Конкурс не быў лёгкі, канкурэнтам палякаў у гэтым конкурсе была галандская фірма, дасведчаная ў арганізацыі плантацый цукровага трыснягу ў трапічным клімаце.

Аднак палякі выйгралі конкурс і цяпер выйграюць у штодзённай барацьбе з дзікай прыродаю. Ужо шуміць трохметравы трыснёг, высяцца сцены цукровага завода, джунгля адступае крок за крокам. Яшчэ часамі на трактар шасціметравай даўжыні вуж баа-душыцель і кідаецца ў цяжкую барацьбу з польскім шафёрам-механікам, але нішто ўжо не спыніць наступлення польскіх інжынераў.

У вечаровы час польскія інжынеры і спецыялісты не сядзяць з заложанымі рукамі. Сарганізавалі яны тэхнічную школу для афрыканскіх рабочых. Вучаць іх новай прафесіі і польскай мовы, бо больш здольныя рабочыя выязджаюць на стаж у Польшчу, а некаторыя з іх мараць нават аб заканчэнні польскай палітэхнікі. Дружба паміж ганцамі і палякамі ўзорная. Дружба і ўзаемадапамога. Побач цукровага завода вырастаюць жылыя будынкі, разрастаецца вялікі пасёлак, у якім дзеці маюць таемнае падабенства да белай расы. Як-ні-як але горад Вольта будзе адрозніваццa не толькі ўзорнымі плантацыямі і цукровай прамысловасцю, але таксама колерам скуры сваіх жыхароў. Больш падобнай на шакалад чым какава. (а-ся)

Вестці БССР

■ Пачнецца будова Бабруйскай цеплавой электрастанцыі, якая будзе працаваць на фрэзерным торфе. Ужо ў 1968 годзе гэта электрастанцыя дасць першы прамысловы ток у беларускую энергетычную сістэму, а таксама тэхнічную пару і цяпло для прамысловых аб'ектаў горада.

Падобныя электрастанцыі будуць пабудаваны ў Мінску, Гродне, Мазыры, Свіры. Прытым будзе пашырана моц Смалевіцкай гідраэлектрастанцыі.

■ У мінскім кінатэатры «Цэнтральны» праходзіў тыдзень польскага фільма. Напачатак быў паказаны фільм «Разводаў не будзе» — затым: «Асабняк на Зялёнай», «Дзяўчына з банка», «Як быць каханай», «Эва хоча спаць».

■ Віцебскае аддзяленне Беларускай чыгункі пачало пераходзіць з паравознай на цеплавую цягу. Да канца года Віцебскае лакаматыўнае дэпо атрымае сорак цеплавозаў.

■ Барысаўскі прамысловы камбінат пачаў выпуск рэстаўрацыйных столікаў пакрытых пластмасай. Першая партыя 400 такіх столікаў закупіў Ленінград, Тбілісі, Днепрапятроўск, Мінск і другія вялікія гарады.

■ Гэтымі днямі ў Ашмянах здадзена ў эксплуатацыю другі камбінат бытавых паслуг. У двухпавярховым корпусе размясціліся трыкатажны цэх, швейная майстэрня, фатаграфія, цырульня. У бліжэйшы час пачне працаваць механізаваная фабрыка шыцця і рамонту абутку.

■ Беларуская культура святкуе 125-годдзе з дня нараджэння выдатнага пісьменніка Францішка Багушэвіча, беларускага паўстанца 1863 года. Адбыўся ўрачысты вечар у клубе Саюза пісьменнікаў Беларусі, а таксама адбываюцца імпрэзы на радзіме Ф. Багушэвіча, на Ашмяншчыне.

■ Белавежская пушча — цудоўны закутак Беларусі. Карэспандэнт П. Раковіч з мястэчка Высокае так піша: «З раслінным і жывёльным светам пушчы экскурсанты могуць пазнаёміцца ў краязнаўчым музеі. У ім — 7 аддзелаў. У першым з іх расказваецца аб гісторыі пушчы. Наступныя залы раскрываюць багацце яе прыроды. Экспануецца 112 відаў звяроў, 303 — птушак, шырока прадстаўлены раслінны свет. Цікавы і апошні, сёмы аддзел. Тут наведвальнікі знаёмяцца з навуковымі працамі аб флоры і фауне пушчы.

Летась і сёлетняй зімой музей наведала больш як 50 тысяч экскурсантаў. Сярод іх шмат зарубежных гасцей... з Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, Чэхаславакіі і інш.»

■ На Днепра-Бугскім канале пачалася навігацыя. У Брэсцкі порт прыбылі першыя баржы з рудою прызначанай для Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі.

■ На здымку: актывісты аддзялення Таварыства савецка-польскай дружбы на Мінскім трактарным заводзе рыхтуюць новую экспазіцыю пакоя савецка-польскай дружбы, які тут наладжана. (ся)

Жыцця БГКТ

Справы музея

29 красавіка адбылося ў Белавежы пасяджэнне Прэзідыума ГП БГКТ і наглядальнай рады ГС і яго праўлення. Былі абмеркаваны справы арганізавання ў Белавежы беларускага музея. З вялікім задавальненнем адзначаем той факт, што ўсе прадстаўнікі ГС-у ў Белавежы разумеюць патрэбу існавання такога музея і аказваюць усебаковую падтрымку і дапамогу. ГС забяспечвае памяшканнем на музей і будзе аплачваць усе выдаткі звязаныя з абслугай, а ГП забяспечыць экспанатамі матэрыяльнай культуры. Пасля правядзення рамонту, які выконваецца часткова грамадскім чынам працаўнікамі ГС-у і ГП, пачнецца звозка экспанатаў. Безумоўна, неабходныя будуць тут і мастакі і знаўцы каштоўнасці экспанатаў. У гэтай справе ГП звернецца з просьбай да сваіх членаў БГКТ вядомых Гайнаўскіх мастакоў — Кабаца і Корзуна, а таксама кусташа з Таруня грам. Пецюкевіча, каб дапамаглі. Калі ўсё пойдзе добра, дык магчыма што прыблізна 1-га чэрвеня гэты тымчасовы музей будзе адкрыты. Гаворым што «тымчасовы» таму, што ГП БГКТ будзе далей пакладаць намаганні адносна пабудовы памяшкання на музей. (мх)

УРАЧЫСТАЕ ПАСЯДЖЭННЕ

30 красавіка ў памяшканні ГП адбылася акадэмія (урачыстае пасяджэнне) прысвечаная міжнароднаму святу працоўных 1-аму маю. З дакладам выступіў сакратар партыйнай арганізацыі пры рэдакцыі «Ніва» і Таварыстве Уладзімір Паўлючук. У мастацкай частцы выступілі: удзельнікі курсу гарманістаў і самадзейнікі рускага таварыства. На заканчэнне дэманстраваўся савецкі фільм «На сямі вятрах». (мх)

Падарункі культуры

Аддзел Культуры Прэзідыум ВРН у Днях асветы кніжкі і друку 5 чытальням публічных бібліятэк і 5 вясковым святліцам купіць абсталяванне. Усё на суму 100 000 зл.

500 000 зл. з надвыжак бюджэтных Прэз. ВРН у Беластоку дае бібліятэкам на пакупку кніжак.

250 000 зл. Аддзел Культуры прызначае на тэлевізары і музычныя інструменты для бібліятэк, школ.

Ваяводская бібліятэка адкрые 15 новых бібліятэчных пунктаў.

Як бачым падарункі не малыя, каб добра людзям служылі. (вл)

Першы канцэрт

Харавы калектыў Беларускага таварыства ў Бельску Падляшскім, які працуе пад мастацкім кіраўніцтвам настаўніка спеву з Педагагічнага ліцэя Аляксандра Лукашука, адзначаючы свята працоўных даў першы свой публічны канцэрт у вёсцы Райкі (Бельшчына). Усе нумары праграмы былі горача прыняты прысутнымі. Гэты хор возьме ўдзел у павятовых элімінацыях Беларускіх мастацкіх калектываў, якія будуць праводзіцца ў канцы мая. (мх)

Успаміны 3

У нас, у Праневічах, жыве сталяр Грышка Гарашкевіч. Неяк спатрэбіўся яму падручны. Грышка ўзяў мяне. Чаму? Я любіў гэтую працу. Смалісты пах свежай стружкі мілейшы быў для мяне ад паху кветак. Часта заходзіў я да Гарашкевіча, прыглядаўся да яго працы, а калі ўжо дапусціў ён мяне да сваіх стругаў, кубанкаў і фуганкаў, хадзілі яны ў маіх руках, як баян у гарманіста. Бывала закладаўся, што спустам сяміметровую стружку пушчу за адным махам. І выйгрываў.

Грышка — чалавек сярод людзей бывалы, не адно чуў, яшчэ больш бачыў, многа чаго мне пераказваў. Вядома ж, калі ўдвух працуем, аб чымсьці трэба гаварыць. Пасля дзядзькі Глеба, Грышка Гарашкевіч быў другім маім настаўнікам. Дзядзька Глеб, зрэшты, таксама не забываў пра мяне. Прыносіў газеты і кніжкі, вучыў і апавядаў дзівы розныя.

У вёсцы часта пачалі паяўляцца лістоўкі. Людзі нявідкі падсоўвалі іх пад вочы галодных сялян, як чырвоныя вугалькі пад сухую салому. Хацелася ведаць, хто яны — гэтыя людзі, хацелася паглядзець ім у вочы, пераканацца, ці яны звычайныя, як усе вясковыя людзі. У памяці аджываў вобраз гэтага дня, калі паліцаі праводзілі допыты ў нашай вёсцы і пазней, калі мяне прымкнулі. Зімой на вечарынках, а летам на лавачках, або за коньмі, на лузе, старэйшыя і малодшыя часта талкавалі пра камуністаў. Часам удалося мне падгледзець, што ў нашага суседа Піліпа Карсака паяўляюцца нейкія чужыя людзі. Дадумоўваўся я, што ён у камуністах. Бывала, зайду да дзядзькі Піліпа ў клуню ці ў хату, гаворым пра розныя вясковыя справы, а мне язык свярбіць, запытаць пра камуністаў, але чагосьці страшнавата, і адвагі не хапае.

Сярод другіх сябраў аднавяскоўцаў быў у мяне Косця Артэмюк.

Вось аднойчы... недзе пад восень 1930 года... Хіба было тады нейкае праваслаўнае свята, або проста нядзеля... Ідзем вясковай вуліцай, пра дзяўчат гаворым, а мне з галавы не выходзіць адно. Урэшце набраў я смеласці.

— Косця, — кажу, — гавораць, што зноў хтосьці раскінуў лістоўкі.

— Ага, — кіўнуў галавою мой сябра.

— А ты ведаеш, хто гэта пастаянна іх раскідвае?

— А ты што, паліцыі ў падхалімы запісаўся?

— Ідзі ты к чорту! — раззлавала мяне. — Табе яшчэ, нябось, паліцыя пад нагавіцы не заглядала, а мне... ужо давялося.

— Дык чаго дапытваешся?

— Хацелася б ведаць, пра што яны талкуюць.

Косця замоўк і некалькі хвілін змагаўся з думкамі. Неяк праз скуру чуў я, што ён штосьці ведае.

— Ну, ведаеш што? — запытаў я зноў.

— Нямнога, — урэшце адазваўся Косця. — Знайшоў я сёння на світанні адну гэтую лістоўку і прыхаваў яе ў полі.

— Пакажы!

Сябра згадзіўся, узяўшы ад мяне «чэснае слова», што я нікому нічога.

Пайшлі ў поле. Кастусь дастаў лістоўку з-пад мяжы, дзе яна ляжала прыдушаная камнем, і мы хутка накіраваліся ў бліжэйшыя кусты. Косця разлажыў сваю лістоўку. Трымаў яе ў руках неяк далікатна і ўрачыста, як штосьці святое. Вялікія чорныя літары выразна кідаліся ў вочы. Я чытаў і чуў, што сэрца пачынае мне шпарчэй біцца. Лістоўка датычыла выбараў, якія назначаны былі на дзень 16-га лістапада, заклікала змагацца з урадам Пілсудскага.

Думкі зашумелі ў галаве, як на прадвесні вада ў рэчках. Выдавалася мне ўсё гэта дзіўным і незразумелым. Змагацца з урадам Пілсудскага? То ж у яго столькі паліцыі. войска?! Як пад яго падкапацца?

★ ГАВОРАЦЬ ФАТАГРАФІІ ★

УКЛАД БЕЛАРУСКАГА НАРОДА У РАЗГРОМ ФАШЫСЦКІХ ЗАХОПНІКАЎ

ПАРТЫЗАНЫ, ПАРТЫЗАНЫ, БЕЛАРУСКІЯ СЫНЫ

Камандзір І-й Бабруйскай партызанскай брыгады В. Левінцаў ставіць баявую задачу.

З першых дзён Вялікай Айчыннай вайны Барыс Цяльпук разам са сваёй сям'ёй пайшоў у лес і арганізаваў партызанскую групу. У яе ўваходзілі жонка, пяць сыноў і пяць дачок. Пасля група ўлілася ў партызанскі атрад «За Радзіму» Пінскага партызанскага злучэння.

У гады акупацыі дзеці партызан навучаліся ў лясных школах.

Партызанскі шпіталь.

Вартанне партызан у вызвалены горад Чэрвень.

З пажоўклых картак

ГОРАД, ЯКІ ВЫРАС З ЛЕСУ

Я не маю на думцы Гайнаўкі, хаця і яна таксама вырасла дзякуючы таму, што тут іменна ўзнікла прадпрыемства, якое перапрацоўвае драўніну. На некалькі стагоддзяў раней у верхнім цячэнні «гербавай» ракі Падляшша — Нарвы — быў аснаваны горад, які таксама вырас дзякуючы лесу, а калі яму не хапіла дрэнна — пачаў паступова паміраць і сёння з'яўляецца толькі вёскаю. Гэтым горадам з'яўляецца Нарва.

Яна была заснавана ў пачатках XVI стагоддзя ў месцы, дзе раней была толькі пераправа цераз раку. Трэба меркаваць, што не было там мосту, не было праўдападобна нават вёскі, таму што лакацыйная прывілея выразна гаворыць аб пасяленні людзей «на сырым корані».

У чым гэта заключалася? Ану, аднаго разу гаспадар грунтаў пастанавіў сабе, што добра было б у гэтым іменна месцы заснаваць вёску або горад, каб такім чынам павялічыць даход з маёнтку. Каб аснаваць горад ён павінен мець каралеўскі дазвол. Тады гаспадар звяртаўся да караля з просьбаю, каб той даў яму такую прывілею. Калі яе атрымаў, даваў загад сваім людзям абвяшчаць, што кожны, хто захоча пасяліцца ў новабудуючымся горадзе, будзе вольны ад працы ў маёнтку, атрымае зямлю, будзе мець права займацца рамяством або гандлем — чым захоча і патрапіць. Зямля, якую надзялялі такім пасяленцам, найчасцей ніколі не была апрацоўвана. Часта былі гэта лясы, някранутыя сякерaю. Трэба было высечы лес, выкарчаваць пні, і толькі тады можна было сеяць збожжа. Такое іменна пасяленне называлі пасяленнем «на сырым корані». Такім чынам была аснована і Нарва.

Першы раз гарадскую прывілею атрымала Нарва ў 1514 годзе, але відаць замала было ахвотнікаў да пасялення на лясных грунтах, таму што 15 год пазней была надана новая прывілея, якая давала большыя карысці пасяленцам. І толькі тады рушыла будова горада.

Новыя мяшчане атрымалі 300 валокаў зямлі, потым (у 1576 годзе) далучылі да Нарвы яшчэ 4 вёскі, якія назвалі «прыгарадамі». Мяшчане апрацоўвалі зямлю, але не гэта было галоўнай крыніцай іх утрымання. Большасць тутэйшых рамеснікаў жыла з лесу.

Праз Нарву бегла дарога, якая спалучала Літву з Польшчай. На аграмадныя прасторы гэтая дарога вяла цераз бязлюдную пушчу. Увесь тавар вазілі тады або на вазах, або на лодках. Жыхары Нарвы патрапілі гэта выкарыстаць. Было тут 11 калеснікаў, якія купецкім караванам дастаўлялі гатовыя колы, або рамантавалі паламаныя ў дарозе, былі тут дзягцяры, г. зн. людзі, якія займаліся вырабам дзёгцю да смаравання восі, былі кавалі і — «руднікі», г. зн. людзі, якія ўмелі выплаўляць жалеза з беднай багнавай руды пры дапамозе прымітыўных печак, апальваемых

(Працяг на стар. 4)

— Цар расійскі быў яшчэ мацнейшым! — упэўнена адрэзаў Косця Артэмюк. — І бач, бальшавікі не толькі яго, але разам з ім усіх яго генералаў пагналі козы пасвіць.

— Але тут Польшча, — сказаў я, выяўляючы свае сумненні. — Там, у Расіі, быў Ленін і былі бальшавікі...

— Ленін сам без партыі таксама нічога не зрабіў бы. Ён найперш стварыў моцную партыю. Вось, каб у нас...

— Дык як? Можа ў нас таксама ёсць такая партыя, што...

— Так моцнай яшчэ няма, але...

Раптам Косця штосьці прыпомніў, пачырванеў і хаваючы лістоўку ў кішэню, сказаў:

— Прычапіўся ты як смала. Дваццаць год ужо пражыў, а розуму... — Косця пагардліва махнуў рукамі. — Пра КПЗБ ты не чуў, ці як?

— Пра што?

— Пра Камуністычную партыю Заходняй Беларусі! — адрэзліва вымаўляючы словы неяк са злосцю, але ўрачыста, сказаў ён.

— Яна, значыць, нібы як ленінскія, бальшавікі?

— Нібы штосьці такое.

— І моцная такая?

— Ну, не, але яна не адна ў Польшчы. Ёсць яшчэ Камуністычная партыя Польшчы і Заходняй Украіны.

— І ты таксама запісаўся ў гэтую партыю?

Косця неяк падазрона паглядзеў на мяне.

— Я? Што ты? Мне яшчэ далёка, — адрэзаў, бы сякерай адрубаў і падняўшыся з-пад куста, заявіў.

— Ну, пара дамоў!

Малая і хуткая нарада. Нехта зламаў руку — трэба хутчэй памагчы. Школьныя пастарункі ПЦК — асноўная і вельмі карысная форма працы, дапамога бліжнім у розных акалечаннях. Гэтыя першыя памочнікі лекара маюць вялікую і заслужаную славу. Пастарункі дзейнічаюць у пачатковых школах і нясуць дапамогу вясковым людзям. Іх у нашым ваяводстве 2470 і далі яны за апошнія некалькі год 232 000 дапамогі ў нешчаслівых выпадках.

Палітэхнізацыя заняткаў для дарослых

Цікавую форму працы ў галіне асветы дарослых заініцыявалі настаўнікі паўлаўскай школы Бельскага павета. На пачатку культурна-асветнага года арганізаваўся тут Паўшэхны універсітэт. Штопраўда, форма гэта не новая, але метады як найбольш сучасныя. У праграму універсітэта ўключана вельмі практычныя і патрэбныя тэмы. У дзённіку, між іншым, віднеюць такія заняткі: «Як абыходзіцца з электрычным токам», «Як хатнім спосабам можна наладзіць электрычныя прылады» і іншыя. Заініцыяванне такой праблематыкі з'яўляецца яшчэ больш зразумелым, калі даведаемся, што не так даўно ў Паўлах засвяціліся электрычныя лямпачкі.

Гэтыя формы працы захапілі многіх паўлаўцаў таму, што здабытыя веды і ўменне беспасрэдна маглі яны выкарыстаць у сваіх сядзібах. А што найважнейшае, на такога роду заняткі ёсць грамадскае запатрабаванне. Аказваецца, што палітэхнізацыя дарослых таксама патрэбна. (ак)

ПАМЯШКАННЕ

(Працяг са стар. 1)

кі) пры Баваўняным камбінаце ў Фастах. Вядзем перагаворы з прадпрыемствамі ў Старасельцах і Чорнай Беластоцкай. Чакаем на запатрабаванні ад другіх заводаў і кааператываў.

— Ці ёсць нейкія магчымасці, каб разгарнуць і спулдзельчае жыллёвае будаўніцтва ў вёсках?

— Пакуль што няма гэтакіх магчымасцей, хаця мы неаднойчы гэтую справу разглядалі на нашых нарадах у Варшаве. Разыходзіцца пра тое, што будаўнічыя прадпрыемствы не ў сілах справіцца з пастаянна ды шпарка нарастаючымі заданнямі. Вось маглі мы ў бягучай пяцігодцы дадаткова пабудаваць аж 300 кватэр больш, чымсьці планавалася, але будаўнічыя прадпрыемствы не змаглі выканаць работы, вартасьць якой аблічваецца на звыш 50 мільёнаў злотых. За гэтыя грошы можна было пабудаваць каля паўтысячы сярэдняй велічыні кватэр.

— Ці хацелі б Вы пазнаёміць нас з вашымі намерамі на бліжэйшую будучыню?

— Калі ласка. Цяпер паспяхова канчаем заданні бягучай пяцігодкі. **Пад канец гэтага года перакажам нашым членам ключы да 4073 кватэры, хаця пачаткова планавалі мы пабудаваць усяго 3875 кватэр.** У наступнай пяцігодцы, г. зн. у гадах 1966—1970, пабудуем ужо каля 9-ці тысяч кватэр (звыш 22 тыс. кватэр). Магчыма аднак, што намераныя намі заданні шматзначна павялічацца. Такія меркаванні апраўдвае вельмі спрыяльная для спулдзельчага жыллёвага будаўніцтва атмасфера, якая ўзнікла пасля III Пленума Цэнтральнага Камітэта Польскай аб'яднанай рабочай партыі.

— Жадаем тады поспехаў.

Гутарыў **В. РУДЧЫК**

ЗАСЛУЖАНЫЯ ПІСЬМАНОСЦЫ

УЛАДЗІМІР ГУРАЛЕЎСКІ

Пісьманосец Уладзімір Гуралеўскі з'яўляецца адным з найлепшых прапагатараў «Нівы». Кожную пятніцу ў яго вялікім партфелі знаходзіцца 131 экземпляр «Нівы», якую на веласіпедзе вязе ён у Канюкі, Цялушкі, Паўлы, Давідавічы. У бягучым годзе ён адзначае дзесяцігоддзе працы на рыбалаўскай пошце. Кожны год у яго раёне існуе больш 100 падпісчыкаў «Нівы». За сістэматычнасць, за добрую прапаганду нашага часопіса рэдакцыя «Нівы» прызнала ахвярнаму пісьманосцу рэчавую ўзнагароду. (мх)

Знак—Чырвоны Крыж

Як штогод адзін тыдзень у маі святкуем як Тыдзень ПЦК.

У гэтым годзе лозунг Тыдня: «Моладзь — сіла і будучыня Чырвонага Крыжа».

Даволі новай формай ПЦК-оўскай працы з'яўляецца апека над хворымі, старымі. Якая радасць бабулі, калі прыйдзе такая ПЦК-оўка, уручыць паштоўку, пачытае кніжку, раскажа, што ў школе. Тыдзень ПЦК у гэтым годзе асабліва падкрэслівае важнасць такой апекі.

Больш пашаны да людзей

Многа гаворыцца і многа пішацца ў друку, у тым ліку і ў «Ніве», аб грамадскіх чынах. Добрая гэта справа, многа карысці яна прыносіць сялянам, жыхарам паасобных вёсак, мястэчак, гарадоў. Добра і тое, што людзі бясплатна выконваюць столькі працы, якая акрэсліваецца тысячамі і мільёнамі злотых. Было б, безумоўна, дрэнна, непатрыятычна, каб людзі сказалі, што бясплатна не пойдзем рабіць дарог, будаваць святліц, школ, злеўняў малака, крамаў і гд.

Гавару гэта таму, што ў некаторых вёсачках да гэтага можа дайсці. Чаму? Таму, што пры грамадскіх чынах можна ўбачыць адных і тых жа людзей, ды пераважна пажылых, старых. Маладыя, з многіх вёсак, а таксама і з Раек на Бельшчыне, даязджаюць да працы ў прадпрыемствы, у мястэчкі, і іх ужо грамадскія чыны быццам не датычаць. Мне здаецца, тыя людзі, якія многа дзён працавалі грамадска, павінны мець першынство ва ўсім, а калі трэба, нават льготы. І толькі тады грамадскія чыны будуць яшчэ больш папулярныя, яшчэ больш плённыя.

Рыгор Семянюк
Райкі

ГОРАД, ЯКІ ВЫРАС З ЛЕСУ

(Працяг са стар. 3)

драўняным вугалем. Яшчэ ў II палове XVII стагоддзя было тут 5 такіх «руд», якія давалі працу некалькім дзесяткам людзей.

Гарадская прывілея дазваляла ўсім нараўскім мяшчанам на бясплатнае сплаўлянне дрэва Нарваю, Бугам, Віслаю ў Балтыйскае мора. З гэтага таксама жыло шмат людзей. Кожнай вясною, калі вады ў Нарве прыбывала, краналіся з месца і ішлі ў дарогу вялікія плыты збітыя з пнёў. Кіравалі імі спецыялісты, якіх на Падляшшы называлі «арылямі».

У канцы XVII стагоддзя кароль Станіслаў Аўгуст выдаў распараджэнне забараняючае жыхарам Нарвы вырэзваць Белавежскую пушчу. Праўду кажучы, была пара ўжо, бо калі б не гэта, дык сёння не мелі б мы і тае рэшты, што там засталася. Але горад Нарва з гэтай пары пачынае прыходзіць у заняпад, таму што страціла падставу існавання.

Р. Краська

СПУЛДЗЕЛЬЧАЯ ГАСПАДАРКА

Прадукцыйная спулдзельня ў Вольцы Нурэцкай, Сямяціцкі павет, мае тры трактары разам з патрэбнымі прычапнымі машынамі. Індывідуальныя гаспадары вучацца ад спулдзельцаў карыстацца сельскагаспадарчымі машынамі, штораз часцей ужываюць сеялак. Пераканаліся, што машына і мінеральнае ўгнаенне — гэта не пустая выдумка лысых вучоных, але жыццёвая неабходнасць і выгода. А, перад усім, карысць!

У мінулым годзе сярэдні ўраджай бульбы на спулдзельчых палях даходзіў да 174 цэнтнераў з аднаго гектара, а ў індывідуальных — усяго да 150 цэнтнераў. Мінулае лета было засушлівым, тым не менш ураджай жыта — 13,1 цэнтнера з гектара ў спулдзельцаў, а ў індывідуальных — толькі 11,5 ц/га. Аўса мелі 8,0 ц/га, а індывідуальныя штосьці каля 5 цэнтнераў з гектара, у іншых вёсках яшчэ менш.

Добрыя вынікі атрымоўваюць спулдзельцы ў вырошчванні кукурузы, якая дазваляе ім назапасіць у сіласных ямах вялікія колькасці зялёнай масы неабходнай для рацыянальнага развіцця жывёлагадоўлі. У мінулым, 1964 годзе, засеялі чатыры гектары кукурузы, якая дала для спулдзельчай гадоўлі каля 2.000 цэнтнераў зялёнай масы — сіласнага корму. Варта, каб з гэтага вопыту скарысталі індывідуальныя гаспадары, бо ў нурэцкай староньцы надта мала паш і ўбогія яны.

Гэта дазволіла б карэнна павялічыць гадоўлю ўвогуле ва ўсёй вялікай Вольцы Нурэцкай.

У сучасны момант спулдзельня мае 40 кароў з цялятамі, 55 свіней і 14 парасят. У будучым будзе вялікая ферма курэй на некалькі дзесяткаў тысяч штук. (ся)

Баяцца культуры

Калі ў 1952 годзе ў Слоі на Сакольшчыне пачалі інсталяваць радыёкропкі, дык на 70 дамоў знайшлося 43 ахвотныя гаспадары. Зараз радыёкропак у Слоі ёсць толькі 11. А што сталася з апошнімі? Проста сорамна казаць аб бескультурнасці некаторых сялян вёскі. 32 гаспадароў паадрэзвалі правады да радыёкропак. Чаму? Адны кажуць, што 6 злотых у месяц дорага плаціць, у той час, калі ў нядзелю многія ходзяць п'яныя і на гарэлку хапае. Другія кажуць, што «точка» нічога не дае. Відавочна апрача таго, што ў суткі 19 гадзін нясе радыё многа ведаў, многа культуры, хацелі б яны яшчэ, каб давала яна па кілаграму сала або чаго іншага. А зноў некаторыя адрэзалі правады таму, што так зрабіў сусед. Яшчэ ў нас мала культуры. Часам бывае і так: што робіць Янько, тое робіць і Стасько, зусім не задумоўваючыся.

Людзі зараз карыстаюцца навейшай тэхнікай, імкнуцца культурна жыць і купляюць тэлевізары, а ў Слоі яшчэ сярэдневяковае — жыхары вёскі ўцякаюць ад культуры.

Сцяпан Кузьма
Сакольскі павет

Парады

ФАРБАВАННЕ ФІРАНАК

Некаторыя аддаюць перавагу фіранкам крэмавым, таму што яны даўжэй захоўваюць свой прыгожы выгляд. Надаць фіранкам крэмавае адценне можна працэджаным адварам кавы (у літры вару заварваюць дзве чайныя лыжкі кавы). Перш чым апусціць усю фіранку ў раствор кавы, паспрабуйце спачатку афарбаваць маленькі кавалачак цюлю. Калі фарба будзе занадта густой, разбаўце яе гарачай вадой; калі слабай, дык павялічце колькасць кавы для атрымання патрэбнага адцення. Раствор кавы дадаюць у прыгатаваны крухмал.

Кніжная вітрына

КУПІ КНІЖКУ

Міжнародная кнігарня «Руху» ў Беластоку мае ў продажы наступныя кніжкі на беларускай мове:

«З табою побач» — Макар Паслядовіч,	**цана**	**6,50 зл**
«Дзень нараджэння» — Антанас Венцлава	**„**	**8,30 „**
«Мая азёрная краіна» — Міхась Машара	**„**	**9,80 „**
«Каралінцы» — Раман Сабаленка	**„**	**5,10 „**
«Творы» два тамы — Янка Маўр	**„**	**24,00 „**
«Праз зімы і вёсны» — Аркадзь Чарнышэвіч	**„**	**4,50 „**
«Нямігі крывавыя берагі» — Уладзімір Карпаў	**„**	**9 70 „**
«Месца ў жыцці» — Уладзімір Шахавец	**„**	**3,70 „**
«За акіянам» — Міхась Лынькоў	**„**	**3.70 „**
«Млечны шлях» — Вечаслаў Адамчык	**„**	**2,60 „**
«Вязьмо» — Міхась Зарэцкі	**„**	**6.60 „**
«Венгерскія народныя казкі»	**„**	**4.90 „**
«Мая Беларусь» — Тарас Хадкевіч	**„**	**4 90 „**
«Беларускі савецкі тэматычны жывапіс»	**„**	**12,00 „**
«Жыццё і творчасць Янкі Купалы»	**„**	**21,40 „**

Кніжкі гэтыя можна купіць асабіста альбо за т. зв «залічэнем паштовым». Калі хто хоча купіць нейкую з вышэй пададзеных кніг, просім пісаць:

Białystok. Rynek Kościuszki. Księgarnia MPiK „Ruch".

НА ПРАЦЯГУ АДНОЙ КАДЭНЦЫІ

Партыйныя ўлады і камітэты Фронту адзінства народу правялі ўжо канферэнцыі, на якіх падсумавалі чатырохгадовую дзейнасць рад нарадовых і рэалізацыю прынятай праграмы ў папярэдніх выбарах. Адбыліся ўжо і канферэнцыі ПАРП і ЗСЛь, на якіх таксама многа гаварылася аб дасягненнях уступаючых рад нарадовых. Падобныя канферэнцыі адбыліся ва ўсіх грамадах. За чатыры гады на Гайнаўшчыне многа змянілася і ў горадзе і на вёсцы. Варта тут успомніць аб некаторых дасягненнях.

У выніку рэалізацыі пастулатаў выбаршчыкаў пабудавалі малочны завод у Гайнаўцы, які ў суткі можа перапрацаваць 30 тысяч літраў малака. Пры ўдзеле грамадскіх чынаў пабудавана злеўні малака ў вёсцы Дашы, Збуч, Чыжыкі, Чыжы, Ляшукі, Ляўкова і Курашава, а ў гэтым годзе будзе будавацца далейшых 27 злеўняў малака.

За апошні перыяд многа зроблена ў галіне электрыфікацыі. Мае ўжо святло 75% вёсак Гайнаўшчыны, праведзена да 77 вёсак тэлефоны. За чатыры гады змеліяравана 2834 га сенажацяў і загаспадаравана 3338 га, а дрэнацыю праведзена на 453 га зямельных угоддзяў. Дзякуючы меліярацыі павялічылася пагалоўе кароў з 23200 штук у 1961 г. да 26768 штук у 1964 г.

Сельскагаспадарчыя гурткі маюць 90 трактароў, 88 малацільных агрэгатаў і шмат іншых машын, вартасць якіх складае суму 17,8 мільёнаў злотых. У Новаберазове, Ласінцы, Нарве і Кляшчэлях пабудавана аграмамоўкі. Два ПОМ-ы ў Кляшчэлях і Нарве атрымалі новыя майстэрні.

За апошнія чатыры гады на вёсках пабудавана 475 дамоў і больш 1000 гаспадарчых будынкаў. Банк выдаў на суму 56,5 мільёнаў злотых пазыкі для гаспадароў.

Пры дапамозе грамадскіх чынаў пабудавана 97 вясковых крамаў. Дэталічны продаж за апошнія гады ўзрос з 3775 зл. на аднаго жыхара на 4413 зл. у 1964 г.

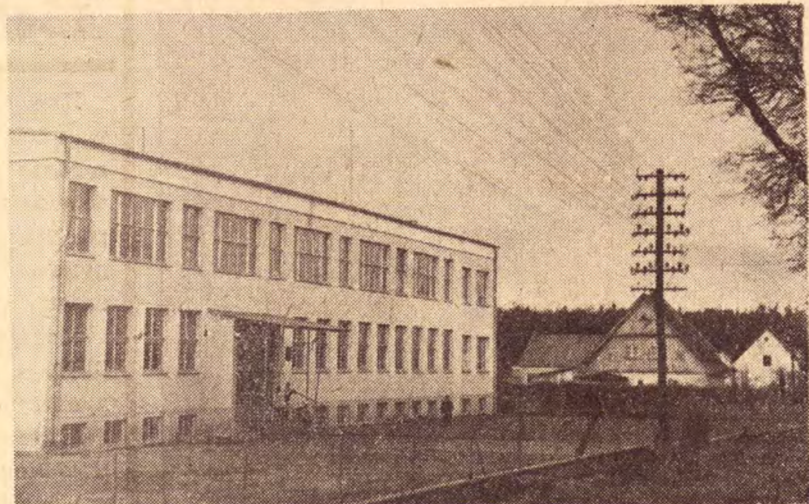
Таксама пры ўдзеле грамадскага чыну пабудавана памізы - святліцы ў Палічнай, Дубічах Царкоўных і Ласінцы, а набліжаецца да канца будова ў Трасцянцы, Карцыскіх і Кляшчэлях. Апрача таго пабудавана 50 супрацьпажарных басейнаў. Змяніліся за гэты перыяд дарогі на Гайнаўшчыне. Паложана асфальт на дарогах Гайнаўка — Бельск, Гайнаўка — Белавежа.

Пры ўдзеле грамадскага чыну пабудавана і такія дарогі як Палічна — Кляшчэлі, Альхоўка — Масева, Ласінка — Кленікі, Пагарэльцы — Буды. Гэта толькі асноўныя дарогі. Штогод вартасць грамадскіх чынаў пры будове дарог выносіла каля 7 мільёнаў злотых, а ў 1964 г. акрэслілася сумай 10 млн. зл.

У галіне асветы таксама многа змянілася. Новыя школы атрымалі такія мясцовасці як: Іванкі, Ляшукі, Мора, Палічна, Арэшкава, Гародчына і Гайнаўка. Да 77 школ ходзяць блізка 10 тыс. вучняў, а ў ліцэях вучыцца каля 800 асоб. На жаданне выбаршчыкаў будзе будавацца ў Гайнаўцы тэхнікум лясной прамысловасці ў 1967 годзе. На тэрыторыі павета знаходзіцца 18 бібліятэк і 100 бібліятэчных пунктаў, якія маюць 72.450 тамоў кніжак. Можна б яшчэ пералічваць многа прыкладаў дасягненняў у галіне культуры, а таксама ў галіне аховы здароўя. На гэта штогод Павятовая рада прызначае шмат грошай. А ў 1964 годзе бюджэт на культуру і ахову здароўя склаў суму 80 мільёнаў злотых.

А. Ражкевіч
Гайнаўка

ПАШТОЎКА З ПОЎНАЧЫ

Пачатковая школа ў Шыбе, каля Элка, здадзена ў карыстанне ў 1965 г.

Фота Аляксей Казёл

БЛЫТАНІНА

Гісторыя пачалася з пісьма Аддзела асветы ў Беластоку ад 16. І. 1964 г. № 1—3/64. Адрасатамі былі школы ў Падазяранах і ў Вейках. У пісьме гаварылася аб тым, што кіраўніцтва **падазяранскай школы павінна падрыхтаваць навучальныя дапаможнікі і іншыя прылады, каб перадаць іх у школу ў Вейкі. Звязана гэта было з карэктай сеткі школ у перыяд увядзення васьмікласнай школы, прадугледжанай школьнай рэформай. Гэта азначала, што** ліквідуецца сямігадовую школу ў Падазяранах і пакідаюцца тут І—IV класы, а ў Вейках будзе васьмігадовая школа.

Падазяранцы чуліся пакрыўджанымі і ў сувязі з тым накіравалі ў Аддзел асветы пратэст-скаргу. У ёй падалі матывы, якія гаварылі за тым, каб у іх вёсцы засталася школа. Тым часам у Вейках бацькоўскі камітэт паднімаў ініцыятывы ў сувязі з разбудовай школы. Зразумела, што аб так добрай навіне ведала ўся вёска.

У павеце разглядаўся пратэст з Падазяранаў. Аддзел асветы паклікаў камісію, якая на месцы пералічвала і перамерала. У выніку гэтай «лакальнай візіі» камісія асветы і культуры ПРН у Беластоку не згадзілася з пратэстам падазяранцаў. Рашочае ў гэтай справе прыняло рашэнне Прэзідыум ПРН у Беластоку на пасяджэнні 14. VIII. 1964 г., у якім гаворыцца, што васьмігодка мае быць у Вейках. У сувязі з тым беластоцкі Аддзел асветы накіраваў да солтыса ў Падазяранах адмоўны адказ на пратэст-скаргу. У пісьме гэтым была матывіроўка, чаму іменна васьмігадовая школа павінна быць у Вейках, а не ў Падазяранах. Копію пісьма (№ 1—3/19/64 з 15. VIII. 64) выслана ў вейкаўскую школу. І аб гэтым пісьме таксама ўсе ведалі ў Вейках.

Аджыла справа школы ў 1965 годзе, калі Аддзел асветы ў Беластоку пісьмом № 1—3/7/65 ад 11. III. 1965 г. паведаміў кіраўніцтва школы ў Вейках, **што абніжае арганізацыйны ўзровень школы да класаў І—IV. У сувязі з тым трэба перадаць школе ў Падазяранах навучальныя дапаможнікі. Трэба адзначыць, што Аддзел таксама паклікаецца на пастанову Прэзідыума ПРН.**

У выніку такога вырашэння спраў паўстала нікому не патрэбная **блытаніна.** Паміж дзвюма вёскамі паўстала рывалізацыя ў пісанні скарг у розныя інстытуцыі. Не займаемся справай, у якой іменна вёсцы павінна быць 8-класная школа. Здаецца нам, што Аддзел асветы ў Беластоку павінен сам выйсці з такой блытаніны. Нельга ўскладаць гэта на настаўнікаў вейкаўскай школы. Як могуць настаўнікі агітаваць супроць той вёскі, у якой працуюць і супроць папярэдніх пастаноў? А можа яшчэ што зменіцца?

Аляксей Карпюк

Пісьмы ў рэдакцыю

Паважаная Рэдакцыя!

Жадаючы наладзіць сяброўскую перапіску з беларускай інтэлігенцыяй Беластоцкага ваяводства, вельмі прашу змясціць у бліжэйшым нумары «Нівы» гэты ліст і мой адрас. Буў бы вельмі Вам удзячны.

Жыву я ў БССР, на Гомельшчыне. Трэці год працую настаўнікам у адной з вясковых школ. Выкладаю нямецкую мову, але вельмі цікаўлюся таксама і польскай мовай, якую вывучаю самастойна. Не менш цікаўлюся таксама і беларускімі справамі Вашага БГКТ, а таму пры дапамозе кагонебудзь з падпісчыкаў «Нівы» вельмі хацеў бы падпісацца на Вашу газету, а таксама наладзіць абмен паштовак і кніг.

Магу пасылаць любыя савецкія выданні на рускай і беларускай мове ўзамен за польскія кнігі і часопісы.

Апрача таго збіраю паштовыя маркі, запалкавыя этыкеткі і паштоўкі. Жадаючых уступіць у такую перапіску і сяброўскі абмен са мною прашу пакуль што нічога з гэтага да маёй згоды не пасылаць. Чакаю адных толькі лістоў і прапаноў, асабліва ад студэнцкай моладзі і ад настаўнікаў з беларускіх і з польскіх школ. Перапісваца магу па-руску, па-беларуску, па-польску, па-нямецку і на эсперанта.

З цёплым братэрскім і сяброўскім беларускім прывітаннем

Васіль Бухлаў

БССР, Гомельская вобл., Буда-Кашалеўскі раён, Крыўскае п/адз. в. Старая Буда

Ёсць такая капуста

Так званая кармавая капуста надта прыдатная ў жывёлагадоўлі. Дзесяць гаспадароў у Паўлах, Бельскі павет, кантрактуе гэту капусту. (ся)

Гайнаўскія ашчаднасці

У Гайнаўскім павеце няма крамаў старых альбо ў гаспадарскіх хатах, так як на Сакольшчыне ці Беластоцкім павеце. У гайнаўскіх вёсках усе крамы новыя, прыгожыя, мураваныя. Гэта заслуга не толькі ПЗГС-у і яго энергічнага прэзаса Кастуся Майсені, але ў роўнай меры заслужыўся тут вясковы актыў, які дапамог арганізаваць грамадскія чыны пры пабудове тых крамаў.

Дзякуючы масавасці чынаў стала магчымым у вельмі хуткім часе — за няцэлыя тры гады — пабудаваць аж 98 новенькіх крамаў, пераважна, з самаабслугаю. І чыны, і ўвядзенне самаабслугі маюць велізарнае выхаваўчае значэнне ў фармаванні сацыялістычных адносін людзей.

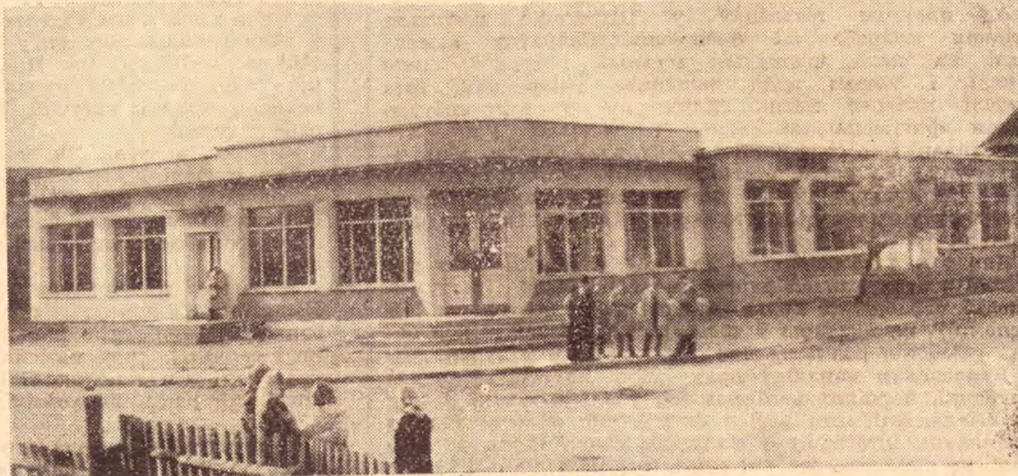
На Беласточчыне сярэдні кошт будовы такой крамы 169 тысяч злотых, а ў Гайнаўскім павеце — 135 тыс. зл. **На 34 тысяч менш!**

Так вялікая ашчаднасць стала магчымай дзякуючы належнай арганізацыі працы і дзякуючы дапамозе вясковага насельніцтва, якое масава прымала ўдзел у чынах пры, так званых, нефаховых работах. Для параўнання можна падаць, што ў Сакольскім павеце сярэдні кошт будовы крамы дасягнуў 227 тыс. зл. — на 58 тысяч даражэй! І на 92 тыс. зл. даражэй, чым на Гайнаўшчыне! Сакольскім спулдзельчым і грамадскім дзеячам ёсць чаго павучыцца ў сваіх гайнаўскіх калегаў. Трэба ведаць, што чым даражэй будуем, тым менш будуем!

Гайнаўскія ашчаднасці далі магчымасць пабудаваць дадатковыя крамы, а гэта ўжо немалая справа.

Семдзесят актыўных дзеячоў гайнаўскай каапераціі атрымала высокія ўзнагароды за заслугі ад Цэнтральнай Рады Каапераціі ў Варшаве Агульная вартасць чынаў і ашчаднасцей пры будове крамаў перавысіла **чатыры з паловай мільёны** злотых.

На здымку: прасторны і светлы гандлёвы дом у Нарве будавалі таксама чынам. (ся)

Абароты

За мінулы год крама ў Пасынках дасягнула абароту на суму 804 тыс. зл., а за першы квартал бягучага года — 215 тысяч злотых. (ся)

Без страт

Да Рыбалаўскай грамадскай рады належыць сем вёсак. Ва ўсіх вёсках існуюць сельскагаспадарчыя гурткі, якія даволі ўдачліва развіваюцца. Ніводзін з іх не меў страт, а гурток у Паўлах дасягнуў нават 16 тысяч злотых даходу. Паўлаўскі гурток мае тры трактары разам з прычапнымі машынамі, цяпер робіць стаpанні, каб закупіць яшчэ адзін — чацвёрты трактар. Ужо загаспадарана 69 гектараў аблогаў — на 33 гектарах засеяна азімыны, два з паловай гектары прызначана пад авёс.

Сельскагаспадарчы гурток у Паўлах вядзе карысную кантрактацыю горкага лубіну, які дае вялікі даход. Прэзэсам гэтага актыўнага гуртка з'яўляецца Кандрат Нікалаюк. (ся)

Багацце корміць чужых

Венесуэла (сталіцай праслаўлены ў песнях Каракас), адна з найбагацейшых краін Лацінскай Амерыкі. Тут і нафта, медзь і многа розных каштоўных мінералаў. Ды багацці Венесуэлы знаходзяцца ў руках амерыканскіх манаполяў. Свая ўлада — вайсковая кліка ідзе на руку чужому капіталу. Ужо гадамі цягнецца ў Венесуэле барацьба, якой кіруе Фронт народнага вызвалення. Вялікія тэрыторыі краіны трымаюць у сваіх руках партызаны. Тэрор аднак не ў сілах паканаць волі свабоды. Прыклад Кубы тут дзейнічае як памочнік, паказвае, што можна вызваліцца ад сваёй дыктатуры і чужых манаполяў.

На здымку: У багатай краіне так жывуць людзі.

Вечная вясна?

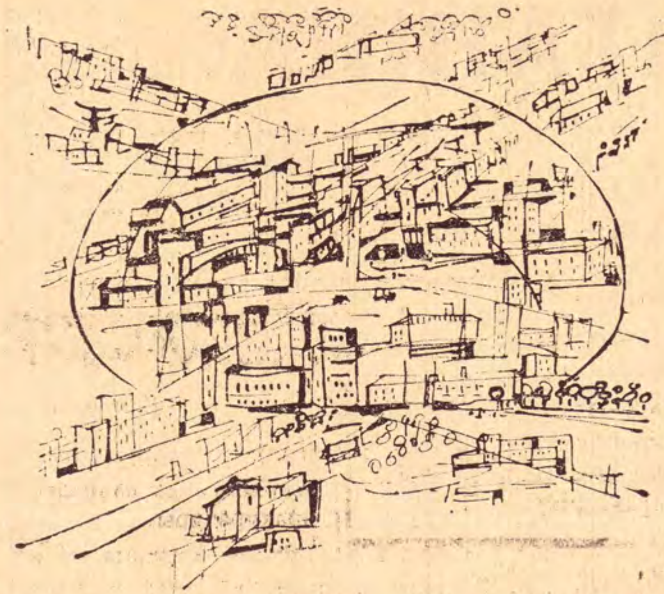
Цяперашні горад — гэта адзін вялікі комін. У горадзе не шукай свежай зелені, ці чыстага паветра. Вучоныя ўжо даўно думаюць, як горад выратаваць ад усяго бруднага і нездаровага. Асабліва ў ЗША такія доследы вядуцца шырока, бо і гарады тут велізарныя. Такі Нью-Йорк аграмадны (10 мільёнаў), цесны, закопчаны, летам 40° спякоты.

Амерыканскія спецыялісты кінуліся найперш на Нью-Йорк. Яны апрацавалі праект... кліматызавання цэлых кварталаў горада. Рэалізацыя праекта мае даць ньюйоркцам вечную вясну.

Сам праект просты і зусім мажлівы для застасавання пры сучаснай тэхніцы. Вось над кварталамі горада трэба расцягнуць велізарныя капулы з празрыстага матэрыялу. Капулы ўтрымліваліся б пры дапамозе сціснутага паветра ў іх нутры. Прастор пад капулай быў бы кліматызаваны, усе газы і дымы вывяваліся б з-пад капулы, а ўпускалася б свежае, адпаведна нагрэтае (калі зіма), альбо ахаладжанае (калі лета) паветра.

Капула была б з пластмасы і важыла б 75570 тон, каштавала б 200 мільёнаў долараў.

Ці праект сапраўды будзе зрэалізаваны не ведома. Пакуль гэта як цікавостка. (а-вл)

Мала, але цікава

Электрычны сон

Японская фірма вынайшла апарат, які выклікае здаровы сон. Ён выдае мяккі, манатонны гук, падобны да шуму дажджавых кропляў. Пры такім гуку заснеш за 10 мінут. Апарат сам выключаецца. Лёгкі і можна насіць яго ў кішэні.

Так. Ды пакуль апарат дойдзе да нас, пажадаем, каб падаў дождж, і, прыслухоўваючыся да яго шуму, заснем, а палі нашы прабудзяцца да жыцця. (вл)

І грыбы растуць не ў лесе

Грыбы растуць у лесе. Але не толькі. Аб пячурках, напрыклад, найсмачнейшых з усіх грыбоў, можна сказаць, што іх прадукуюць.

У Варшаве ёсць фабрыка грыбніцы пячурак. Грыбніца гэта проста грыбная маса, з якой і на якой расце грыб. Тут у лабараторыі робіцца 70 тысяч цыліндраў пячуркавай грыбніцы ў год.

Пячуркі вельмі ахвотна купляюцца заграніцай. Варшаўская лабараторыя вядзе парады для гадоўцаў, як вырошчваць пячуркі, якія ўгнаенні ігд. Вядзе таксама сваю вопытную дзялянку пячурак.

Уверсе здымак — у лабараторыі грыбніцы.

Унізе — з выпрадукаванай грыбніцы выраслі пячуркі. (вл)

Навіны экрана

«Каралеўна і рыбак»

Фільм чэхаславацкай прадукцыі. Цікавая байка для дзяцей і для дарослых. Расказвае аб сыне рыбака, якому варожка прадказвае, што калі вырасце, ажэніцца з каралеўнай. Вестка такая даходзіць да караля. Той загадвае ўтапіць хлопчыка. Жыццё аднак кіруе інакш. Ідуць гады, і дарослы хлопец сустракаецца з каралём у хаце старога рыбака. Кароль не хоча аддаць яму і цяпер сваёй дачкі за жонку. Ён і цяпер стараецца ўсяляк пазбыцца хлопца. Не ўдаецца і цяпер. Хлопцу памагае чарадзейская сіла, а кароль вымушаны пакінуць сваё каралеўства.

Глядач

Авакада — ежа ў Космасе

Грузінскія вучоныя прапануюць касманаўтам новую ежу — авакаду. Што гэта такое? Гэта вечназялёная расліна Мексікі з цудоўнымі пладамі. Авакада расце таксама і ў Грузіі. Восенню дрэва авакады дае плады да паўкілаграма вагой падобныя да грушы.

Пад тонкай лупінай, якая лёгка аддзяляецца, знаходзіцца зеленаватажоўтая мякаць у смаку як сметанкавае масла. Мякаць мае ў сабе многа ўсіх вітамін. Яна і па каларычнасці багата. Арганізм чалавека можа жыць за самай авакадай і вадой. (вл)

Аляксей Карпюк
Пушчанская адысея

З першых дзён лагернага жыцця мы з Валодзькам думалі толькі пра адно: як адгэтуль вырвацца. Некаторыя людзі, якія прыехалі ў адным транспарце з намі, неяк ужо надта хутка прымірыліся са сваёй доляй. Мы такіх не разумелі.

Ад нястачы вітамінаў у Штутгофе панавала агідная хвароба — флегмона. Спачатку выступалі на целе чырвоныя плямы, паступова яны сінелі, і потым цела пачынала гніць так, што бялелі наверсе косці. З'яўляецца ў каго-небудзь такая флегмона на назе, і чалавек ужо думаў толькі пра свае балячкі. Абкладаў лістам, абкручваў, бярог ад вады, стагнаў, лічыў, колькі дзён яна яго ўжо мучыць, колькі яшчэ можа цягнуцца. Мы з братам таксама мелі гэтую заразу, але яе нават не заўважалі.

Якраз нас уключылі ў каманду «Гопегіль». Ля цагельні з боку канала варты амаль не было. Прыдумай спосаб перабрацца цераз канал — і ты на волі! Я ўспомніў, што татары ў часы паходаў перабіраліся цераз глыбокія рэчкі па дне з трысцінкай у зубах. Мы з Валодзькам укралі ў цэху дзве доўгія медзяныя трубачкі, падпільнавалі момант, узялі трубачкі ў рот, не паглядзелі, што ногі з флегмонай, палезлі ў ваду правяраць, што выйдзе. На жаль, канал даўно не чысцілі, на дне было столькі глею, што не ступіць і кроку.

11

Калі здаралася каму-небудзь з нашых знаёмых уладкавацца на цёплую і лёгкую работу, ён рабіўся ціхі, прытойваўся, чакаў, думаючы так перажыць. Некаторыя арыштанты нават марылі зрабіць кар'еру. Мяне обер-майстар Макс пару дзён таму назад уздумаў назначыць начальнікам над васьмю арыштантамі, якія нагружалі гліну. Цяпер я мог жыць лепш за другіх і памагаць яшчэ брату. Але ўсё роўна думаў толькі аб тым, як мая новая пасада паможа вырвацца з гэтага пекла.

У адным транспарце з Беластоцкай турмы нас прыехала чалавек шэсцьсот. Пераважна гэта былі сяляне, людзі добрыя і сумленныя, але без рызыкі. Бывала, прыйду да іх у барак і бачу, як яны самі сябе ашукваюць. Вераць байкам, быццам праз тыдзень-другі нашы высадзяць дэсант і вызваляць усіх з лагера. А то завядуць спрэчку, хто лепшы: камендант лагера штандартфюрэр Гопэ ці начальнік лагера Майер. І тут хто-небудзь з такім жа ўздымам пачне выхваляцца, як яму ў абед удалося злавіць у супе аж чатыры бульбіны. Мне становіцца сумна. Праз некалькі хвілін я ўжо не магу слухаць гэтага самаашуканства. Але не хочацца псаваць людзям настрой. Уцякаю ад іх, упарта кажу сабе з душы:

«Не тое, не тое... Эх, чорт!...»

Тут сядзелі і бывалыя людзі, цікавыя. Напрыклад, — механік танкера «Донбасс», палярнікі. Усе яны былі фізічна пакалечаныя, аслабленыя. Мяне яны навучылі, як схаваць след, як абысціся без компаса, як абдурыць сабак.

У лагеры налічвалася з паўсотні нацыянальнасцей. Было шмат і немцаў. Бестэрмінова сядзелі гамбургскія бандыты, берлінскія фальшываманетчыкі. Былі таксама і салдаты, якія, прыехаўшы з фронту на пабыўку, пераспалі ноч з полькамі і трапілі сюды за змяшэнне арыйскай расы. Знаходзіліся тут і ксяндзы, цыганы, яўрэі...

У Штутгофе сядзела многа і нямецкіх камуністаў. Некаторыя з іх ужо памянялі чырвоныя вінкелі на зялёныя і пры сустрэчах віталі адзін другога клічам «Гайль Гітлер!» Іншыя хадзілі як цені і ні з кім не размаўлялі. Але была і самая вялікая, трэцяя катэгорыя.

12

З першых дзён кінуўся ў вочы цёмна-русы здаравяка Рыхард Шэмуксніс. Ён паходзіў з Інстэнбурга, і Гітлер яго пасадзіў яшчэ ў 1934 годзе за арганізацыю камсамольскай ячэйкі ў тэхнікуме. Гэты малады і стройны прыгажун нагадваў нечым героя, які сышоў са старонак раманаў Дзюма і цяпер сваім абавязкам у лагеры лічыў — памагаць нешчаслівым.

Шэмукснiс з арыштантамі хадзіў у Эльбінг па хлеб для лагера і потым пацiху яго раздаваў. Мы з Валодзькам яму нечым спадабаліся, і немец узяў над намі шэфства. Рыхард лічыўся старым нумарам, праз яго мы сталі ў лагеры вядомымі. Ён збіраў вечарамі кампанію немцаў і прасіў расказваць пра беларускіх партызан. Мы крыху перабольшвалі, бо і тут хацелі толькі падняць сябе ў вачах, увайсці ў давер'е і вырвацца адгэтуль.

7.

Едзем у таварным вагоне. Валодзька ля акна вартуе, а я сачу за яго тварам. Нам ніхто не перашкаджае. Арыштанты валяюцца на падлозе, грэюцца вакол адной буржуйкі, а вахманы сядзяць на скрынях і грэюцца вакол другой.

І тут я бачу, што Валодзка перамяніўся ў твары.

— Ты чаго? — пытаюся.

— Снег, Алёшка! — ледзь не з плачам скардзіцца ён.

— Ды ну-у?

— Глядзі сам!

Валодзька сядае да кампаніі, а я асцярожна набліжаюся да акенца. І праўда! Усё поле і будынкі, як толькі можа ахапіць мой позірк, укрывае роўная коўдра першага ў гэтым годзе снегу. А яшчэ, нібы на злосць, свеціць месяц, і на двары так бела, што аж рэжа ў вачах.

Вось дык справы!

13

ТРЫБУНА чытачоў

Недахоп дбайнасці

У Курашаве, Гайнаўскі павет, стаяў пураўскі будынак. Даволі прасторны. Мясцовыя ўлады вырашылі яго выкарыстаць на святліцу. Рашэнне гэта было ўспрынята жыхарамі вёскі вельмі прыхільна. Сяляне забавязаліся правесці рамонт будынка грамадскім чынам і купіць неабходныя рэчы ў святліцу за свае грошы. За кароткі час амаль усё было зроблена. Засталося толькі купіць сталы, крэслы і іншыя абсталяванні. І вось на гэтым ініцыятыва жыхароў і закончылася. Не хапіла арганізатара, які мог бы работу давесці да канца. Зараз будынак зусім асірацеў. Пачарнеў без людскога дагляду. Няма ў ім ужо вокан. Волю ў ім маюць каты, сабакі і мышы. А што будзе далей з ім? На гэта няхай адкажа Прэзідыум ГРН у Палічнай.

Мікалай Панфілюк
Дубічы Царкоўныя

Клуб —курыльня

Як толькі ў Плёсках адкрылі клуб-кавярню, было многа радасці сярод сялян і моладзі. Але хутка замянілі плёскаўскія жыхары клуб-кавярню на клуб-курыльню. Кожны вечар тут поўна дыму. Пра каву тут няма чаго і марыць. Кожны вечар чуваць толькі на вуліцы, як хляпаюць у клубе карты. Старыя і маладыя гуляюць у «дурня», або «тысячу». На клуб адны шашкі і адно даміно. Кажаце, можна пачытаць газеты? Не. Сюды газеты прыходзяць раз у месяц, а ўжо вельмі добра, калі раз у тыдзень. Вось такія парадкі. Называецца гэта памяшканне клуб - кавярня. Лепш было б назваць гэтую хату — карцёжная, або клуб-курыльня.

Янка
Плёскі

Сям'я Мацкевічаў

Ніна і Васіль Мацкевічы з Доўгага Броду, Гайнаўскага павета, пражылі ўжо з сабою амаль дваццаць год. І як гавораць аднавяскоўцы, за гэты час не толькі не пасварыліся, але нават галасней не перагаварыліся. З суседзямі таксама жывуць добра, і ўсе іх за гэта любяць.

Гавораць, што дзе згода і парадак, там шчасце гняздо сабе звівае. І гэта праўда. Мацкевічы жывуць заможна, на 9-цігектаровай гаспадарцы. З абавязковых паставак і іншых гаспадарчых абавязкаў заўсёды разлічваюцца амаль першымі.

У гэтай гаспадарцы на кожным кроку бачыцца цяту да новага. Усе цяжэйшыя працы выконваюцца машынамі. Жывёла добра адкормлена.

Пра Ніну Мацкевіч у вёсцы гавораць, што яна нават варыць па-новаму. У яе заўсёды свежы абед. А гэта рэдкасць на вёсках. Тут пераважна раніцай наварыцца ежу на ўвесь дзень. Ніна працуе таксама шмат грамадска. З'яўляецца старшынёю гуртка вясковых жанчын і прыкладна яго вядзе, арганізуючы розныя практычныя курсы. Васіль — выдатны дзеяч у воднай суполцы, сельскагаспадарчым гуртку і школьным бацькоўскім камітэце. **Янка Беразавец**

ВАСІЛЬ ДЗУН

Вядомы актывіст Гайнаўскага аддзела БГКТ, член ГП Васіль Дзун з'яўляецца адным з лепшых карэспандэнтаў «Нівы». У большасці выпадкаў тэматыка яго публікацый датычыць жыцця БГКТ і гадоў змагання супроць санацыйнай улады. Ён быў членам Грамады і КПЗБ, выконваў многія заданні ўспомненых арганізацый. Пасля вызвалення Васіль Дзун многа год працаваў настаўнікам. Зараз з'яўляецца ён пенсіянерам. (мх)

Дарагое Сэрцайка!

Чытаючы «Сардэчныя тайны» я нават і не думала, што мне прыдзецца прасіць у цябе парады. Жыву я на Бельшчыне. Маю 17 год. Ужо прайшло больш як два месяцы, калі ў нашай вёсцы праводзілі электрычнае святло. Пазнаёмілася я з адным манцёрам, які жыве ў вёсцы ля Беластока. Я вельмі пакахала яго. На забавах танцаваў толькі са мною. Гаварыў, што ажэніцца. У святы прыязджаў часта да мяне. Бацькам ён таксама вельмі спадабаўся. Але вось я даведалася, што ён мае нарачоную ў сваёй вёсцы, для якой будзе плаціць аліменты. Хаця я яго і пакахала, аднак мне здаецца, што ён ветраны чалавек, і такіх нарачоных як я мае многа. Бацькі аднак гавораць мне, каб як найхутчэй запісацца і зрабіць вяселле. Але я не ведаю, што рабіць. Ці мае бацькі маюць рацыю? Парай, дарагое «Сэрцайка», што мне рабіць, ці выходзіць за яго замуж?

Ірына
з Бельшчыны

Дарагая Ірына!

Напэўна бацькі твае не маюць тут рацыі. Хаця ты маладая і хаця пакахала гэтага хлопца, аднак разумееш добра, што значыць выйсці замуж за чалавека, які звязаны з другой жанчынай. Не раю табе яшчэ запісвацца. Ты гэта растлумач сваім бацькам. Але другое, ты яшчэ не вельмі ўпэўнена, што хлопец мае нарачоную, якая будзе мець дзіця. Табе аб гэтым сказалі людзі. Але часамі бывае, што людзі выдумаюць проста плётку з зайздрасці, ці проста так сабе. Таму раю добра даведацца аб тым, ці гэта праўда, ці не. Калі акажацца, што праўда, не павінна ты звязвацца з гэтым чалавекам і марнаваць сабе жыццё, а таксама забіраць дзіцяці бацьку (бо калі не захоча выйсці за такога хлапца адна ці другая дзяўчына, часта бывае, што жэніцца з той, з якой мае дзіця). Але калі гэта акажацца плёткай, дык усё ўжо ад цябе залежыць. Нічога няма на перашкодзе, акрамя таго, што ты яшчэ замаладая на такія вялікія абавязкі, як замужаства. Шкада проста марнаваць найпрыгажэйшыя ў жыцці чалавека гады — гады вольнай маладосці.

Усяго добрага
жадае Сэрцайка

40-годдзе пажарнай каманды

16 мая б. г. пажарная каманда ў Кляшчэлях (Гайнаўшчына) адзначае 40-годдзе свайго існавання. З'яўляецца яна адной з найлепшых у павеце.

У гэты юбілейны дзень будзе аддана ў карыстанне рэміза, якую жыхары Кляшчэль пабудавалі грамадскім чынам.

Ю. Козак
Гайнаўка

Звярніце на гэта ўвагу

Сярод паўлаўскіх сялян ёсць такія, якія «фокусам» падзялілі свае гаспадаркі, каб мець меншы падатак і дзяржаўныя пастаўкі. Як гэта можа быць, каб сям'я, якая жыве ў адной хаце, есць за адным сталом, плаціла падатак на два ці нават тры квіты. Гэта яны ашукваюць нашу дзяржаву. Цікава, як доўга будзе такая няпраўда? Яна выклікае незадаваленне ў гаспадароў. Няхай Прэзідыум Грамадскай рады нарадовай у Рыбалах і яе радныя звернуць на гэты абман бачную ўвагу.

Чытач з Паўлаў.

Наша пошта

Уладзімір Рамановіч — Астраўкі, Беластоцкі павет. У Вашай справе звернёмся да ваяводскай пракуратуры.

Рыгор Семянюк з Раек, Бельскі павет. У справе цяжкага становішча сям'і Сцяпана Філіпюка звернемся мы да ўлад з просьбай дапамагчы ім.

Пры малой чорнай

Клуб-кавярня ў Ялоўцы (Беластоцкі павет) знаходзіцца ў памяшканні стражацкай рамізы на першым паверсе. Працуе тут маладая вясковая дзяўчына Крыся Целяшкоў.

Аб яе працы можна сказаць самыя лепшыя словы. Гэта ветлівая, сардэчная і працавітая дзяўчына. За столікам на мягкіх крэслах моладзь штодзённа сочыць за весткамі са свету, чытае кнігі, газеты, часопісы, слухае радыёперадачы. Даволі часта адбываюцца ў клубе дыскусіі на хвалюючыя моладзь тэмы, ці над героем кніжкі або героем таго ці іншага фільма. Нярэдка моладзь арганізуе артыстычныя мерапрыемствы.

Несумненна, што праца клуба адыгрывае вялікую выхаваўчую ролю. Знікае п'янства, і рэдка калі можна спаткаць тут сярод моладзі хуліганскія паводзіны.

Хлопцы і дзяўчаты з прыемнасцю пасля працы на гаспадарцы згуляюць тут у шахматы.

У клубе заўсёды людна. Прыходзяць сюды і старэйшыя, каб пры чорнай каве правесці вечар, паслухаць, аб чым гавораць моладзь і паглядзець на яе, успомніць свае маладыя гады.

Я. Ц.
Беластоцкі павет

Варварства

Кожны год праводзіцца вялікая акцыя азелянення дарог. Высаджваюцца вялікія колькасці саджанцаў. Бяруць у гэтым удзел не толькі жыхары пасобных вёсак. Сотні дрэўцаў высаджваюць школьнікі. Але, на жаль, не ўсе разумеюць патрэбу ўпрыгожання дрэвамі нашых дарог і вёсак.

Некаторыя дапускаюцца нават да дрэнных ўчынкаў. Яны ламаюць, нішчаць дрэвы. Вось, напрыклад, дарога з Бандароў у Рыбакі. Тут амаль кожны год садзяць дрэвы і кожны год іх ламаюць. Таксама выглядае справа і з дарогай Бандары — Таніца. Была яна высаджана вішнямі і слівамі. А зараз можна ўбачыць толькі адны сухія стволікі. У гэтых справах неабходная інтэрвенцыя ГРН, а нават штрафы міліцыі.

Мікола Лаўрэшук
Бандары

Наш план быў такі. Калі настане ноч, мы меліся хутка адкінуць засаўку, адчыніць дзверы, на хаду выскачыць — і бягом у лес! Дзеля гэтага Валодзька тырчаў ля акенца, вартаваў, калі сцямнее, і выбіраў месца, калі ўцякаць. А цяпер усё прапала! Відна, следна. Каб злавіць цябе, не трэба нават і сабак.

— Halo, Russe! — крычыць вахман ад буржуйкі і ляпае далоняй па прыкладзе. — Gehe weg vom Fenster! Hau ab, Mensch![1].

Неахвотна саджуся на падлогу.

Пажылы немец — баптыст з фіялетавым віпкелем на грудзях нездаволена аглядае мяне і Валодзьку, бурчыць:

— Праз гэтых праклятых рускіх усюды клопат. Вока так і не спускай, бо будзеш уласнай скурай адказваць, калі ўцякуць...

Бурчаць і іншыя.

У нашу каманду трапілася пераважная большасць жыхароў Заходняй Прусіі — моцна анямечаных палякаў. Фашысты лічылі іх за чыстых арыйцаў, а яны на вайсковую службу ісці адмаўляліся, тады іх пасадзілі ў лагер заложнікамі. Ім і думаць нельга пра ўцёкі, — побач дамы, немцы адразу панішчаць сем'і. І людзі гэтыя ў Штутгофе прытаіліся, атрымлівалі з дому пасылкі, чакалі канца вайны, падкрэсліваючы то польскае, то нямецкае паходжанне — у залежнасці ад сітуацыі на фронце або крытычных момантаў у лагеры.

— А хто думае ўцякаць, крыпель[2] ты няшчасны! — агрызаецца Валодзька.

У брата атрымалася такое шчырае абурэнне, што не паверыць яго словам было немагчыма. Аднак арыштанты бурчаць і варожа зыркаюць далей. Я хоць і прыкідваюся, што заняты сваімі думамі і нічога не разумею, пра што гавораць, але сяджу як на іголках. Разбірае роспач і бяссільная злосць.

(ПРАЦЯГ БУДЗЕ)

1) — Гэй, рускі! Прэч ад акна! Давай, брат, давай!
2) Крыпелямі ў Штутгофе называлі людзей, на якіх была адна скура ды косці.

14

КІНО

Праграма на 18—23. V. 1965 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Zgliszcza Radopolie" (jugosłowiański), 18—19. „Dwója z wychowania" (radziecki), 20—21. „Rachunek sumienia" (polski), 22—23.

Кляшчэлі
„Chwila wspomnień" (polski), 18. „Ali i wielbłąd" I cz. (angl.), 19—20. „Ali i wielbłąd" II cz. (angl.), 21—23.

Дубіны
„Zalotnik" (franc.), 22—23.

Нарва
„Kodyn" (rumuński), 19—23.

Нараўка
„Zdradziecki strzał" (radz.), 19—23.

Чаромуха
„Jedyna szansa" (NRD), 18—20. „Echo" (polski), 21—23.

Чыжы
„Krzyżacy" (polski), 19—23.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Rzut karny" (radz.), 19—23.

Бранск
„Macario" (meksykański), 18—19. „Nieprzyjaciel u progu" (radz.), 20—21. „Beata" (polski), 22—23.

Орля
„Foto Haber" (węgierski), 19—23.

Райск
„Przerwany lot" (polski), 19—23.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Trzydzieści lat śmiechu" (USA), 18—19. „Tajemnica złotego runa" (franc.), 20—21. „Mansarda" (polski), 22—23.

Міхалова
„O życie dla Ruth" (angl.), 18—19. „Bitwa nad Wołgą" (szwedzki), 20—21. „Skrawek ziemi ojczystej" (radz.), 22—23.

Супрасль
„Wszyscy do domu" (włoski), 18—19. „Kobieta w szlafroku" (angl.), 20—21. „Gdy przychodzi kot" (czeski), 22—23.

Чорна Беластоцкая
„Mysz, która ryknęła" (USA), 18—19. „Foto Haber" (węgierski), 20—21. „Chodząc po Moskwie" (radz.), 22—23.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц
„Dylemat" (duński), 18—19. „Więzy krwi" (radziecki), 20—21. „Rachunek sumienia" (polski), 22—23.

Мілейчыцы
„Człowiek I-go stulecia" (czeski), 18—19. „Kuba w ogniu" (kubański), 20—21. „Królowa Krystyna" (USA), 22—23.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Dwaj w stepie" (radz.), 18—19. „Czarci żleb" (polski), 20—21. „Jest taki chłopak" (radziecki), 22—23.

Сухаволя
„Ach te dzieci" (radz.), 18—19. „Ludwiku do rondla" (jugosł.), 20—21. „Między brzegami" (polski), 22—23.

Шудзялава
„Wojna trojańska" (włoski), 19—23.

Сідра
„Srebrny faworyt" (angl.), 18—19. „Trzy światy Guliwera" (angl.), 20—21. „Mrok za dnia" (węgierski), 22—23.

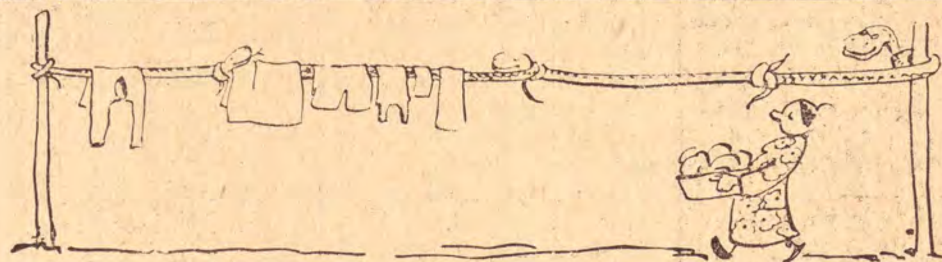
ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Rozwodów nie będzie" (polski), 22—23.

Новы Двор
„Zdobywcy nieba" (radz.), 22—23.

Ружаныстак
„Sami zakochani" (włoski), 18—19. „Najemny morderca" (włoski), 20—21. „Agnieszka 46" (polski), 22—23.

Жонка заклінальніка змеяў.

Затычка

«Я — уладар
Над бочкай піва! —
Крычыць затычка ганарліва. —
Зірніце ўс
Якая сіла!»
А піва, паміж тым,
Хадзіла,
Шумела,
Грукалася ў дно.
Затычка ж выхвалялася адно:
«Я ўсіх вышэй!» — яна крычала,
Аж за вярсту
Чуваць быў звон...

А піва знізу
Таўханула ўдала —
І выбіла затычку
Вон!..

Аляксандр Галкін

У вар'яцкім доме

У вар'яцкім доме хворы, паказваючы на гадзіннік, пытаецца:

— Дакладна працуе гэты механізм?

— Выключна, — адказвае ўрач.

— Тады навошта яго прывезлі ў гэты дом?

Дачка мільянера

Вядомы багацей Ротшыльд наняў аднойчы просты экіпаж. Калі ён прыехаў у патрэбнае яму месца, дык даў рамізніку адзін шылінг за праезд. Тады рамізнік сказаў мільянеру: «Ваша дачка плоціць мне за гэтую ж адлегласць два шылінгі». Ротшыльд адказаў яму: «Мая дачка з'яўляецца дачкой мільянера, а мой бацька не быў мільянерам!».

РОЗНАЯ МОВА

— На развязванні якой праблемы ты, сынок, завастрыў сваю ўвагу?

— Мне сумна.

— Прыдумай што-небудзь з адпаведных мерапрыемстваў.

— Яны ўжо ўсе надакучылі.

— Тады я не ведаю, чым цябе захапіць.

— Давай, тата, гульню: хто вышэй на сценку плюне; а хто прайграе, той, як Лыска, брахаць стане.

— Ты што, брат, апупеў? Як ты са мною размаўляеш?!

Работнікі абутковага магазіна выхваляліся, што абслугоўванне пакупнікаў у іх пастаўлена на шырокую нагу. І сапраўды, там заўсёды адсутнічаў дзіцячы абутак.

Крыўда

На могільніку, у час пахавання, сябра памёршага гаворыць:

— Ён адыйшоў ад нас, пакінуўшы маладую дваццацігадовую ўдаву.

Удава, з рыданнямі, падымаючы чорны вэлюм:

— Дваццацітрохгадовую...

Абмежаванні

Суддзя да абвінавачанага:

— Вы ведаеце, што абавязаны гаварыць толькі праўду?

— Не, — адказвае абвінавачаны, — я гэтага не ведаў.

— І так, што вы можаце сказаць у сваё апраўданне?

— На жаль, высокі суд, пры такіх абмежаваннях я і не ведаю, што сказаць.

— Ёсць любімы прэзас. Цяпер зможам зрабіць справаздачны сход нашага кааператыва!...

КАБ СТАЦЬ ПРАФЕСАРАМ...

— Мне ўвесь час сніцца, што я стаў прафесарам. Што зрабіць, каб гэты сон здзейсніўся?

— Менш спаць.

МІЖ СЯБРАМІ

Сустрэліся тры сябры. Вось адзін і кажа:

— Давайце, як будзем жаніцца, дык знойдзем такую хату, дзе будзе тры сястры... Каб было па адной кожнаму.

— Ну й выдумаў!... Дык трэба ж будзе маёнтак дзяліць на тры часткі.

— А маёнтак — гэта глупства... Затое на трох будзе толькі адна цёшча.

УСЯЧЫНА

У АДНОЙ ВАННЕ

Дзіця і тыгр у адной ванне? Неймаверна, скажа чытач. Аднак для маленькай Салі Дуган дзікія звяры сталі пастаяннымі ўдзельнікамі яе гульняў. Справа ў тым, што маці Салі працуе дрэсіроўшчыцай у адным з англійскіх цыркаў, які часта наведвае дзяўчынка. Яна вельмі пасябравала з жывёламі. Тыграня, якое нарадзілася ў цырку, стала любімцам дзяўчынкі. Салі вучыцца верхавой яздзе і асабліва любіць прагулкі на спіне слана.

Ці хочаш быць вынаходцам?

Практыкаванні на назіральнасць + аналіз.

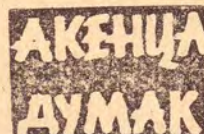
Вы можаце паказаць знаёмым нескладаны фокус з табель-календаром. Папрасіце іх загадаць любую лічбу, каб толькі яна была акружана з усіх бакоў іншымі лічбамі. Хай яны складуць у памяці акружаючыя лічбы і паведамяць вам суму, вы тут жа зможаце назваць загаданую лічбу.

Цяпер не глядзіце на табель-календар і паспрабуйце вытлумачыць прынцып гэтага фокуса.

Развязка ў наступным нумары.

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:

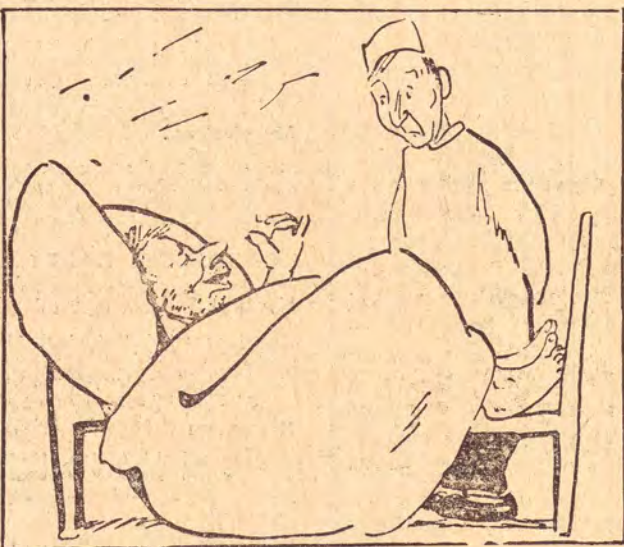
Толькі пакой № 20 з варотамі Е і пакой № 15 маюць нячотны лік дзвярэй і, такім чынам, могуць быць зыходным і канцавым пунктам маршрута

Нам лягчэй набыць бляск усёведання, чым грунтоўна авалодаць невялікім лікам ведаў.

Люк дэ Клап'е Вовенарг (1715—1747) — французскі пісьменнік.

У ВЫЦВЕРАЗІЛЬНІКУ

— Ужо калі вы такія клапатлівыя, дайце пахмяліцца!

Галантны кавалер.

...«Добры стары час»

З выбарамі ў нас цяпер цэлая гісторыя, і ўспомніліся мне людзі, што хваляць старыя часы, а злуюць на цяперашнія.

Калісьці на ўсё быў час. Гаспадар запрагаў на досвітку каня і валокся паўдня ў Бельск. Аколіца мянялася надта паволі, і марыў сон на здароўе. Храпе чалавек у возе, ніякая «лётная» не штрафавала яго. А цяпер залезеш у вагон, не паспееш расказаць, як Марфа прыняла свайго мужа за чорта, а кандуктар ужо крычыць, каб вылазіць. Прыехаў, не паспеўшы толкам дакончыць Марфіны прыгоды.

Бывала ўваходзіш у вясковую краму і крамар вітае цябе ледзь не з паклонамі. Прыемна так было пастаяць у краме, бо чалавек тут чуўся панам. Перад усімі чалавек шапку скідаў, а ў краме перад табою кланяецца крамар і чакае тваіго слоўца ды зараз важыць, мерае, хваліць цябе, аж на сэрцы соладка, быццам ты жывеце хто мёдам мажа.

Выходзіш з крамы абскубаны як гусак, але таго не заўважаеш ад уцехі, што крамар так скакаў перад табою.

Праўда, у старыя часы крэлі коней. Без каня гаспадар як без рук. У пацярпеўшага гаспадара зараз жа з'яўляўся ўраднік, мазаў пратакол, за сваю працу троечку зялёненькую браў. Уся вёска спачувала пацярпеўшаму, просты чалавек рабіўся вядомым на ўсю далёкую аколіцу. Купляў новага каня, круглы год гнуў горб, працэнты адрабляў...

Калі ў благога гаспадара не хапала хлеба, пан у маёнтку даваў пуд мукі. За гэты паратунак працэнтаў не браў па сваёй дабрыні. Гаспадар адрабляў тыдзень па маёмасным полі, потым вяртаў доўг і ўсё далей круцілася, бы нічога і не здарылася.

Прадуктаў вёска прадавала калісьці больш, чым цяпер. Апошняе яйка прадавалася, малако таксама. Парапую бульбу запівалі маслянкаю, а дзеткам замест ячка ўтыкалі ў ручку скібу чорнага хлеба.

Калі здараліся выбары, вясковых людзей ніхто не трывожыў. Галасаваць з'язджаліся паны, ваяводы, маршалкі і ўсе вядомыя багачы. Часамі хтосьці з вёскі пытаўся наконт выбараў, значыць, што і да чаго? Такому цікаваму чалавеку вясковаму гаварылі:

— Не сядзі свой свінскі лыч у шаўковыя ніткі!!

Такім быў той добры стары час...

Дзядзька Лявон

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

По просьбе **Лідзіі Хаманюк** з Беластока, **Марыі Ракіцкай** з Дэнісак, Бельскага павета, **Веры Сушч** з Кошак, Бельскага павета, і **Крысі Дзенісюк** з Кожына, Бельскага павета, змяшчаем польскую песню п. з.

POLA ZIELONE

Pola zielone, lat młodych blask,
Chwile zielone ze sobą porwał czas.
Tylko w marzeniach uśmiecha się mój ból,
gdy we wspomnieniach idziemy brzegiem pól —
wkoło zielono — zielono i w nas.

Pola zielone — wciąż widzę je...
Oczy zielone, kochane oczy twe.
Dziś już nie do mnie zielono śmieją się.
Może do wspomnień — a może nawet nie,
Nie mam ci za złe, lecz smutno mi jest.

Tu w mieście tym zielonych brak mi pól,
czuję się w nim, jak ptak, schwytany w mocną sieć.
Ruch, gwar i dym dokucza mi, jak ból —
i ciebie tu nie ma, a chciałbym cię tu mieć.

Pola zielone — zwróćcie mi znów
oczy zielone, co patrzą wciąż bez słów —
szczęściem by było odnaleźć głębię ich
i pierwszą miłość, co utonęła w nich — miłość
zielona jak oczu twych blask.

Niva

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony red. naczelny 25-05 centrala 37-41 36 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458. Bitk C-3